

Terugblik Kennisnetwerk Schoolaanwezigheid

25-01 2023

Thema: Bevorderen van schoolaanwezigheid voor iedereen!

Het thema van de bijeenkomst staat ook voor de nieuwe naamgeving van het kennisnetwerk waarbij aandacht besteed wordt aan alle aspecten van schoolaanwezigheid.

Hieronder bieden we een impressie van de centrale inleidingen en workshops en een verwijzing naar de power pointpresentaties, toegezegde wetenschappelijk artikelen en een link naar de basisuitleg van het piramidemodel.

Patricia Graczyk gaf een verdiepende toelichting op het MD-MTSS raamwerk en gaf enkele gedachten mee ter overdenking. Over het raamwerk (framework) noemde zij dat het geen interventie op zich is en ook geen 'one size fits all' benadering. Wel ondersteunt het raamwerk het op een gestructureerde wijze in beeld brengen van wat alle leerlingen nodig hebben. Vanuit een rechtvaardige houding met oog voor inclusiviteit en respect voor diversiteit. Data vormen de basis om in beeld te brengen hoe de aanwezigheids-percentages over de lagen (=tiers) van de piramide verdeeld zijn. Dit wordt in beeld gebracht door het School Aanwezigheids Team (SAT). Data en het verhaal erachter bepalen de te nemen interventies op de verschillende lagen. Patricia benadrukt dat dit voor elke school anders is en dat het gaat om het stapsgewijs verbeteren van aanwezigheid in de specifieke situatie en context van een school. Data kunnen benut worden om naar diverse aspecten binnen een school te kijken: een klas, een bepaalde periode in het jaar of een moment in de schoolweek, een leerkracht en dergelijke. En op basis van een gesprek over het verhaal bij de data interventies in te zetten en de resultaten daarvan te volgen.

Patricia benadrukt de samenhang tussen de domeinen school, thuis en sociale omgeving (vrienden, vrije tijdbesteding) bij schoolaanwezigheid. Om die reden is het van belang dat het SAT naast aanwezigheidsdata ook data betreft op het gebied van onderwijsontwikkeling, gedrag, gezondheid, sociaal emotioneel welbevinden en vanuit de leerkracht, ouders en de studenten zelf. In Amerika is deze wijze van kijken nadrukkelijk in ontwikkeling; naast fysieke schoolaanwezigheid ook kijken naar deelname, betrokkenheid en de relatie met diverse vormen waarop het onderwijs wordt aangeboden. Patricia's lijfspreuk 'go slow to go fast' geeft ze mee als belangrijk advies. Start met de basis (Tier 1), dat is het fundament in de school, neem iedereen mee en werk zo aan een solide basis.

Gil Keppens doet sinds 10 jaar onderzoek in Vlaanderen. Daar hebben ze de omslag van curatief naar preventief gemaakt (Tier 1 + 2); van verzuim naar aandacht voor aanwezigheid. En nagedacht welke data dit kunnen ondersteunen zowel in preventieve zin als voor het bieden van begeleiding van individuele leerlingen. Tot 2014 werden data hoofdzakelijk gebruikt als instrument om sancties op te leggen aan leerlingen die ongeoorloofd afwezig

waren. Sindsdien worden deze (aangepaste) data ook als een waardevolle informatiebron gezien om de problematiek van (ongeoorloofd) schoolverzuim te analyseren en beleid te voeren.

Sinds 2014 registreren zij elke vorm van afwezigheid (van ziekte, begrafenis, on- en geoorloofd, e.d.) Er zijn binnen de scholen afspraken om deze meldingen met de leerlingen te bespreken (in ieder geval na 5 maal). De data worden ook benut om voor de schoolpopulatie analyses te maken en interventies in te zetten. De data worden periodiek met het ministerie van onderwijs gedeeld. Deze plaatst de data van de school tegenover een overeenkomstige school, de zogenaamde Spijbel Spiegel. Het gaat niet om een direct vergelijk. Het is een soort spiegel die helpt om goed naar de eigen data te kijken vanuit verschillende perspectieven. Bijvoorbeeld een jaarlaag, klas, docent of een bepaald uur in de week, met het doel preventieve interventies in te zetten bijvoorbeeld in samenwerking met een wijkteam.

Het werken met andere data maar vergelijkbare begrippen levert onduidelijkheid op. Zo werd spijbelen eerder geregistreerd per dagdeel en bij 30 dagdelen volgde een sanctie. Nu spreken we ook over spijbelen maar op basis van alle afwezigheid. Het gebruik van hetzelfde begrip voor andere vormen van afwezigheid riep bij ouders negatieve reacties op. Zij hadden de associatie met sancties en niet met preventie en steun. Appels en peren zijn moeilijk te vergelijken.

Data kunnen ook helpen om een verdiept inzicht te krijgen. Jongeren die veel verzuimen presteren minder, of jongeren die moeite hebben met presteren verzuimen vaker? Een essentieel verschil om te weten welke interventie passend is.

In Vlaanderen geldt dat na 5 meldingen (ongeoorloofd) er een eerste contact is. Indien er dan alleen gekeken wordt naar ongeoorloofde afwezigheid is dit onvoldoende om echt preventief te kunnen zijn. Gil laat zien dat het aandeel geoorloofd verzuim groot is. Ook is het van belang om zicht te hebben op factoren die meespelen in het leven van de jongere. Denk daarbij aan persoonlijke omstandigheden zoals armoede in het gezin, mantelzorg, huisvesting, e.d.

Gil vraagt aandacht voor de vraag; waarom ga je data gebruiken? Wat is het doel en vanuit welke visie? Als dat ontbreekt is de kans groot dat data verzamelen een doel op zich wordt, en een taak wordt afgevinkt. Omgaan met data vraagt zorgvuldige bespreking en duiding passend bij de context.

Workshops

Verzuimdata (Dr. Gil Keppens)

Het startpunt van effectief preventiebeleid ten aanzien van (ongeoorloofd) schoolverzuim is het verwerven van inzicht in de beginsituatie en het traject dat leerlingen hebben afgelegd. In dat kader zijn verzuimdata cruciaal. In deze workshop is Gil Keppens dieper ingegaan op het belang van het gebruiken van verzuimdata en enkele valkuilen daarbij.

Gebrek aan kwaliteit van data

Zo liet hij zien (zie power point) dat er enorme verschillen zijn tussen de officiële registratie en zelfrapportage onder leerlingen. Zo vond hij dat jongeren met: een lage SES, of die kampen met armoede, of die behoren tot minderheidsgroepen, of jongen zijn eerder/vaker worden geregistreerd. Waarom zijn die verschillen er? Deze groepen verbergen hun gedrag mogelijk minder, er is een hogere verdenking bij autoriteiten, ze lopen meer kans op schorsing en uitzetting. Andere groepen worden over het hoofd gezien zoals meisjes met internaliserende problematiek. Indien de kwaliteit van de data zo laag is, is het moeilijk goed beleid te maken. Hij noemt dit een mismatch tussen beleid en praktijk waardoor op basis van onjuiste kennis interventies worden ingezet.

De zwakste scholen dragen de zwaarste lasten

Zo liet Gil ook overtuigend zien dat de scholen waar zich een stapeling aan problematieken concentreert, ook de scholen zijn waar veel leerlingen chronisch schoolverzuim laten zien. Dat wil zeggen dat er veel meer leerlingen zijn met achterliggende oorzaken. Deze scholen hebben hun focus noodgedwongen op de Tier 3 gericht, en komen niet toe aan aandacht voor Tier 1 of 2. (Lees meer over de grenzen van het MD-MTSS model in het artikel hierover in de bijlage van Chris Kearney en Patricia Graczyk)

Aandachtpunten

- Registratie van afwezigheid heeft geen zin als er ook geen aandacht is voor achterliggende factoren
- Kijk naar geoorloofd en ongeoorloofd samen, doe aan patroon herkenning
- Begrijp afwezigheid als een roep om hulp. Dat vraagt geen bestraffing.
- Jongeren die bekend staan als spijbelaar, krijgen vaak geen nieuwe kans van leerkrachten noch vanuit de medeleerlingen
- Disciplinaire maatregelen en juridisch vervolgen van ouders werkt niet
- Te veel interventies naar individuele jongeren worden ad hoc bedacht, er is te weinig beleid / gerichte pedagogische benadering

Wat werkt wel

- Aandacht voor achterliggende factoren
- Aandacht voor de volgende stap in het school-werktraject in plaats van op het incident
- Focus op het behalen van het diploma via pro-sociale verbanden; het versterken van schoolbinding (gehechtheid aan leden van de school)
- Helpen om leerstof in te halen
- Benut kennis over schoolbinding en perspectief als denkkader voor leerlingen met moeilijkheden rondom hun schoolaanwezigheid. Voor een succesvolle aanpak van (ongeoorloofd) schoolverzuim is het van belang dat er vroeg in het onthechttingsproces wordt ingegrepen.
- Gil gaat in op diverse schoolculturen (zie ppt) en laat zien dat de autoritatieve benadering het sterkst bijdraagt aan de ontwikkeling van leerlingen. Het schema in de ppt geldt voor alle schoolsoorten.

Nog enkele tips bij gebruik van data

- Zoek naar patronen om interventies gericht in te kunnen zetten
- Implementatie is 'work in progress', een lerende beweging
- Data verzamelen is geen doel op zich, slechts een middel
- Hanteer een reflexieve houding bij het reageren op afwezigheid

Tier 1 als het fundament van de Piramide; uitwerking binnen het VO in regio Twente (Maaïke Lever, Annemarie de Jong, Annemarie Lammers)

In de afgelopen drie schooljaren zijn meerdere PO, SO en V(S)O scholen binnen de regio Twente door Patricia Graczyk, Marije Brouwer-Borghuis en een regionale projectgroep ondersteund bij het implementeren van het MD-MTSS raamwerk binnen de school. Hoe dat er in de praktijk uit ziet is vanuit twee VO scholen toegelicht. Maaïke Lever gaf samen met Annemarie Lammers, die coach is binnen Schoolaanwezigheid Twente, een toelichting voor het praktijkonderwijs (Bonhoeffer College). Annemarie de Jong, deed dat voor de Internationale Schakelklas (ISK) (Stedelijk Lyceum).

Maaïke en Annemarie starten met de steun van Dr. Patricia Graczyk te benoemen. Dat gaf hen de rust om eerst te kijken naar wat ze al allemaal doen en dat te waarderen. Maaïke geeft aan dat haar school 230 leerlingen telt, waardoor iedereen elkaar kent en de lijnen kort zijn. De mentoren hebben een goed beeld van elke leerling. De school kent een stevige ondersteuningsstructuur met duidelijke rollen en taken. Uitspraak; we vinden het belangrijk dat je op school bent! Zo werken we.

Ten behoeve van de implementatie van het MD-MTSS raamwerk is een School Aanwezigheids Team (SAT) ingericht met steun vanuit de directie. Deelnemers aan dit SAT zijn vertegenwoordigers vanuit de school (o.a. directie, ondersteuningscoördinator, leerlingcoördinator/mentor, iemand van de administratie). Schoolarts en leerplechtambtenaar sluiten periodiek bij het SAT aan. De implementatie wordt ondersteund door een externe coach die betrokken is bij Schoolaanwezigheid Twente. De dataspecialist plaatst de aanwezigheidsdata in de 3-lagen van de piramide op basis van het percentage totale schoolaanwezigheid. Na de eerste Piramide is samen met de coach een eerste analyse gemaakt en vervolgens is er elke maand een nieuwe Piramide gemaakt en in het SAT besproken en geanalyseerd. De besprekingen op basis van de data richten zich op welke acties per laag (tier) ingezet zouden kunnen worden in afstemming met het team. Bij de analyse gaat de aandacht uit naar patronen zoals; wie komt wanneer te laat? Welke groepen leerlingen zijn oververtegenwoordigd in Tier 3 (zijn het bijvoorbeeld meer jongens dan meisjes, bovenbouw versus onderbouw,..). Welke categorieën nemen een groot deel van het verzuim voor hun rekening (bijvoorbeeld ziekte, doktersbezoek of te laat komen) Wat is het effect van een ingezette interventie? Zijn er nu meer leerlingen die een goede schoolaanwezigheid laten zien? Er is veel data en er zijn verschillende invalshoeken mogelijk. Daarom is het belangrijk om een duidelijke focus te kiezen waar je een bepaalde periode mee aan de slag gaat.

De eerste stappen/interventies na de start waren:

- Registratie items in het leerlingvolgsysteem aanpassen. Vervolgens afspraken maken over de items van registratie en over dezelfde wijze van registreren
- Het periodiek delen van de ingevulde piramide op het prikbord in de lerarenkamer
- Het meenemen van alle leerkrachten middels een studiedag
- Het maken van afspraken over wat voor alle leerlingen in de basis (=tier 1) aan steun geboden wordt m.b.t. schoolaanwezigheid, zoals ze begroeten bij de deur
- Aanwezigheid is onderdeel van alle gesprekken op school, ook met ouders en leerlingen

Dit als basis goed op orde brengen is een belangrijk fundament. In deze fase is het belangrijk om precies te zijn, iedereen mee te nemen en tijd te nemen als iets bijgesteld moet worden en de visie scherp te houden. 'go slow te go fast' in Patricia's woorden.

De jeugdarts en de leerplichtambtenaar zijn via de ondersteuningscoördinator nauw op de ontwikkelingen aangesloten. Zij dachten o.a. mee met het opstellen van brieven aan ouders. Ook werd de verbinding gemaakt met de taak van collectieve preventie (Tier 1) van de GGD.

Een Tier 1 interventie die o.a. is ingezet is een klassikaal beloningssysteem. Door aanwezig te zijn kunnen klassen geld verdienen voor een uitje aan het einde van het schooljaar. Insteek is dat leerlingen elkaar motiveren om op tijd te komen. Nablijven voor te laat komen is afgeschaft. Per klas wordt ook een analyse gemaakt en worden interventies bepaald. Met individuele leerlingen wordt het gesprek gevoerd vanuit de houding 'wat kan wel', ook als je beperkt naar school gaat. Herhalen en blijven voorlichten is belangrijk, het is wenselijk dat schoolaanwezigheid in alle contactmomenten met ouders terug komt.

Annemarie de Jong van de ISK vult aan op het verhaal van het praktijkonderwijs. Een van de eerste zaken die, met steun vanuit de directie, opgepakt werd op haar school was het inrichten van een SAT, het opstellen van een uitgebreide registratiehandleiding en het voorlichten van het team. Er werd tevens gesproken met de leerlingenraad en de reacties van de leerlingen zijn ingebracht in het SAT. Er zijn veel overeenkomsten met het proces van het praktijkonderwijs Bonhoeffer College en tegelijkertijd vraagt de doelgroep specifieke aandacht vanwege de enorme verscheidenheid in culturen en taalbarrières. Heldere communicatie over schoolaanwezigheid is daarom een extra belangrijk aandachtspunt.

Na 6 maanden ligt het aanwezigheidspercentage op 65% in laag 1. Dat wil zeggen dat 65% van de jongeren een goede schoolaanwezigheid laat zien. Bij de start van de implementatie was dat 40%. Het doel is om uiteindelijk 75% tot 85% van de leerlingen in laag 1 te krijgen.

Voor wat betreft schoolaanwezigheid wordt in de regio goed samengewerkt en wordt er uitgewisseld tussen scholen. Zo wordt er van elkaar geleerd.

Workshop 3: Tier 1 als het fundament van de Piramide; uitwerking binnen het SO (Bas Hesselink)

Ook de SO school (ZMLK) waar Bas Hesselink adjunct-directeur van is heeft deelgenomen aan Schoolaanwezigheid Twente. Bas is tijdens deze presentatie ingegaan op waarom hij hier met zijn school aan wilde deelnemen, wat het hem en zijn school gebracht heeft, hoe het SAT op zijn school functioneert en hoe het SAT het schoolteam, ouders en leerlingen meeneemt in het denken over schoolaanwezigheid. Bas heeft geduid op welke manier schoolaanwezigheid (al) ingebed is binnen de schoolorganisatie en welke rol schoolaanwezigheidsdata hierin spelen. Hij is ingegaan op hoe het proces van dataverzameling en analyse verlopen is en hoe dit geresulteerd heeft in aanpassingen binnen Parnassys.

Bas legt uit dat zijn school van oorsprong een cluster 3 ZMLK school is, maar sinds Passend Onderwijs een steeds bredere doelgroep bedient. Onder andere leerlingen waarbij het gedrag meer op de voorgrond staat. Dat is een van de redenen waarom ze zich als school meer zijn gaan focussen op verzuim/schoolaanwezigheid. Een andere reden is corona; corona heeft heel veel impact gehad op hun leerlingen en het viel op dat er leerlingen waren die erg moeilijk terugkeerden na school na een lockdown. In dezelfde periode kondigde het samenwerkingsverband een nascholing aan rondom schoolaanwezigheid. Daar heeft Bas met een deel van de CVB aan deelgenomen. Dit gaf hun wel te denken: “wij moeten eigenlijk gewoon breder gaan kijken naar schoolaanwezigheid”. Er werd voor deelname aan de nascholing heel sterk gekeken naar het verzuim en het melden van verzuim. Het ongeoorloofde verzuim viel op zich ook wel mee, er waren niet veel meldingen die naar leerplicht gedaan moesten worden. Maar toen ze op school, na de nascholing, ook naar het ziekteverzuim zijn gaan kijken en dat op gingen tellen, kwam er een heel ander beeld naar voren. Uiteindelijk heeft Bas zo goed en kwaad als het ging vanuit Parnassys voor alle leerlingen de totale schoolaanwezigheid in percentages berekend en zo een Piramide voor zijn school gemaakt. Dat leverde geen rooskleurig beeld op. Vanuit die analyse heeft Bas met zijn team besloten deel te nemen aan de Proeftuin Schoolaanwezigheid Twente.

Als onderdeel van de Proeftuin zijn er 4 online workshops geweest, waarin Dr. Patricia Graczyk haar kennis overdroeg. Het SAT van de school heeft deze workshops gevolgd. Het SAT is een vrij groot team van collega's (o.a. orthopedagoog, intern begeleider, didactisch specialist) die mee willen denken over schoolaanwezigheid, aangevuld met leerplicht en JGZ. Het SAT is bij de implementatie ondersteund door een externe coach. De grootste uitdaging was de data; die staat wel in Parnassys en was er dus wel, maar je krijgt dan een soort van ruwe berg met cijfers, tijden en andere data dat nog omgezet moet worden naar bruikbare data, waaraan je kunt zien hoe het op schoolniveau, groepsniveau en leerlingniveau staat met de totale schoolaanwezigheid en of er bepaalde patronen te ontdekken zijn. In eerste instantie moest dit alles middels een steeds langer wordende excelsheet, tegenwoordig is het voor deelnemende scholen automatisch te visualiseren in Ultimview van Parnassys. Hierdoor werd voor de school steeds duidelijker hoe het met de schoolaanwezigheid op school stond en werden er nieuwe verbanden gelegd, bijvoorbeeld: zijn er verbanden zichtbaar tussen leerprestaties en schoolaanwezigheid? Elk CVB (commissie van begeleiding) overleg komt schoolaanwezigheid ook terug als vast agenda punt, er is dus een duidelijke relatie tussen SAT en CVB

Bas licht toe voor welke categorieën zij hebben gekozen binnen Parnassys, dit ligt immers niet vast in Nederland. Voor deelname aan de Proeftuin Schoolaanwezigheid was er een lange lijst van categorieën die ook steeds langer werd. Gedurende deelname heeft het SAT dit compacter en overzichtelijker gemaakt en is met leerkrachten doorgenomen wat ze waar moeten registreren. Een opvallende categorie is Taxi te laat. Het bleek dat deze categorie voor een groot deel van het verzuim verantwoordelijk was. Deze data is middels een informatiebijeenkomst gedeeld met vervoerders, leerplichtambtenaren en gemeenten. Zo wordt de data nu ook ingezet om het goede gesprek met elkaar te voeren en vanuit daar veranderingen door te voeren.

Schoolaanwezigheid is ondertussen echt ingebed aan het raken binnen de school, er is op vele manieren gewerkt om schoolaanwezigheid een duidelijke plek te geven. Zo is er een ouderavond geweest over dit thema, worden hier informatiebrieven over naar ouders gestuurd, is de schoolgids aangepast, staat het elk CVB overleg op de agenda, is het een vast bespreekpunt in de overleggen met ouders, is het opgenomen in het OPP van de leerlingen en zijn er schoolaanwezigheid spreekuren i.s.m. leerplicht en JGZ voor ouders van leerlingen waarbij er zorgen zijn over de schoolaanwezigheid. Vorig schooljaar liet uiteindelijk ongeveer 65% van de leerlingen een goede schoolaanwezigheid zien (wanneer corona buiten beschouwing werd gelaten). Voor dit schooljaar wordt gestreefd naar een goede schoolaanwezigheid voor tenminste 70% van de leerlingen.

Versterken van mentoren op Tier 2 niveau (Jose van der Meulen)

Binnen het samenwerkingsverband Noord Kennemerland VO wordt vanaf 2019 ingezet op schoolaanwezigheid. Dit heeft geleid tot een regionale aanpak waarin preventie een belangrijke rol speelt. Het project Meer aandacht voor Ziek gemelde Leerling ([MAZL](#)), Jeugdhulp op School ([JOS](#)) en de [proeftuin schoolaanwezigheid](#) zijn uitwerkingen van deze

preventieve werkwijze. Uitgangspunt van MAZL is dat iedere leerling die niet op school is, wordt gemist. MAZL heeft als doel: onnodig ziekteverzuim verminderen en schooluitval voorkomen. MAZL en JOS kunnen daarbij als goede voorbeelden van een Tier 2 interventie gezien worden.

Jose van der Meulen (ondersteunings- en verzuimcoördinator) van praktijkschool Focus uit Heerhugowaard [Home | Focus \(focus-heerhugowaard.nl\)](http://focus-heerhugowaard.nl) ging als onderdeel van het schoolaanwezigheidsbeleid in op de training 'Ziekteverzuim bespreekbaar maken' die alle mentoren op haar school gevolgd hebben. Hoe voer je een effectief ziekteverzuimgesprek wat vraagt dat van de basishouding en communicatieve vaardigheden. De ervaringen op school:

Jose van der Meulen (ondersteunings- en verzuimcoördinator) van praktijkschool Focus uit Heerhugowaard [Home | Focus \(focus-heerhugowaard.nl\)](http://focus-heerhugowaard.nl) ging als onderdeel van het schoolaanwezigheidsbeleid in op de training 'Ziekteverzuim bespreekbaar maken' die alle mentoren op haar school gevolgd hebben. Hoe voer je een effectief ziekteverzuimgesprek wat vraagt dat van de basishouding en communicatieve vaardigheden. 'Je kan als school niet vroeg genoeg bellen. Dat wordt absoluut ervaren als betrokkenheid.'

Verschil met voorheen is: verzuim werd eerst vanuit controlerende rol aangekaart ("Wij vinden dat jij -of uw kind- wel heel vaak ziek is"). Nu staat een samenwerkende houding voorop. De zorg om het kind staat centraal. Met partners die samenwerken. Iedereen in de school is belangrijk van conciërge tot directeur. De mentor = (i.s.m. verzuimcoördinator) belangrijke schakel. Vroegtijdige herkenning, maakt de drempel laag om in gesprek te gaan.

Alle mentoren zijn dit jaar getraind door professionals ingezet vanuit de GGD. De training werd gemiddeld gewaardeerd op een 8,7. Het belangrijkste wat is opgestoken bij de workshop:

- Dat de leerling écht gezien wordt
- Dat geleerd is hoe je een gesprek opbouwt
- Dat je leert hoe je omgaat met iemand die vanuit boosheid reageert
- Dat je niet meteen zelf met een oplossing komt
- De rollenspellen werden als echt ervaren

Na de training zagen we dat mentoren makkelijker ouders uitnodigden voor een gesprek en dat er veel meer uitkwam.

Daarnaast ging Jose in op de pilot Jeugdhulp op school waar jeugdhulp aansluit op de ondersteuningsvragen van de leerlingen. De belangrijkste bevindingen:

Laagdrempelig korte lijntjes tussen school, hulpverlening en thuis.

Vanuit een MAZL-gesprek (na de training) bleek dat een leerling spanningsklachten had door een vechtscheiding thuis. We hebben de jeugdhulpverlener op school ingeschakeld en hij kon direct schakelen met ouders, instanties en gepaste hulpverlening inzetten.

De jeugdhulpverlener werkt outreachend en snel. Hierdoor wordt niet altijd voorkomen dat er hulpverlening ingezet moet worden, maar door de snelheid wordt erger voorkomen.

Daarnaast gaat hij trainingen verzorgen op het gebied van weerbaarheid voor jongens, denkt de JOSser mee over straatcultuur binnen school en is hij een vraagbaak voor leerlingen, ouders en docenten.

De proeftuin schoolaanwezigheid, de pilot JOS en de training van mentoren voor het voeren van aanwezigheids gesprekken versterken elkaar en zijn versnellers om nog preventiever te kunnen werken. In de regio Noord-Kennemerland spreken professionals liever over 'schoolaanwezigheid' en gaan uit 'bezorgdheid' daarover met de jongere en ouders/verzorgers in gesprek. De term 'verzuim' en het controleren daarop past minder in hun visie. Afspraken die zij met elkaar t.a.v. school-aanwezigheid gemaakt hebben zijn te vinden in hun recent vernieuwde [protocol](#) schoolaanwezigheid dat het oude verzuimprotocol vervangt.

De proeftuin schoolaanwezigheid en de pilot JOS versterken elkaar in hun preventieve werking.

Achtergrondinformatie:

Power points zie bijlagen:

- Inleiding door Patricia Graczyk
- Inleiding en Workshop door Gill Keppens
- Focus Praktijkschool regio Alkmaar door José van der Meulen en Irma de Wit
- Presentatie door Bas Hesselink
- Presentatie door Maaïke Lever, Annemarie Lammers en Annemarie de Jong

Artikelen

- Het opnemen, rapporteren en gebruiken van school Aanwezigheidsgegevens door schoolpersoneel in Nederland: *The Recording, Reporting, and Use of School Attendance Data by School Personnel in The Netherlands: Toe the Line or Take a New Path?* Door: Evelyn Karel, David Heyne, Marga de Weerd, Rene Halberstadt

In het artikel wordt het belang van snelle identificatie en reactie bij ziekteverzuim, ter voorkoming van ernstig en chronisch ziekteverzuim, beschreven. Snelle identificatie en reactie is afhankelijk van een goed systeem voor het vastleggen, rapporteren en gebruiken van gegevens met betrekking tot de schoolbezoek en afwezigheid. Het geeft een overzicht van de wet, het beleid en de praktijk en biedt adviezen.

- *Multi-tiered systems of support for school attendance and its problems: An unlearning perspective for areas of high chronic absenteeism*
Christopher A. Kearney and Patricia A. Graczyk

In het artikel wordt ingegaan op een gecoördineerde en geïntegreerde aanpak om schoolaanwezigheid te stimuleren en verbeteren. Doel van het artikel is om het

gesprek op gang te brengen over het gebruik van binnen de school al bekende data en kennis over het functioneren van leerlingen, specifiek bij chronische afwezigheid. Diverse handvatten worden aangereikt.

Piramide-model

Een basisuitleg van het piramidemodel is terug te vinden via: [Vierde bijeenkomst ontwikkelgroep masterclass | Werken aan aanwezigheid - Steunpunt Passend Onderwijs \(steunpuntpassendonderwijs-povo.nl\)](#)